

INTERJÚ

LEHEL DOROTTYA – FAZEKAS GYÖNGYVÉR – MADARÁSZ BARBARA – TAMM ANNE

Reform a nyelvoktatásban – hogyan tanuljunk meg észtil játékosan

Interjú Lea Kreininnel¹

A Károli Gáspár Református Egyetemen járt az észtil nemzetiségű Lea Kreinin, akit sokoldalú oktatási módszereiről kérdeztünk. A tartui egyetemen finnugor, észtil és magyar szakos hallgató volt, diplomamunkáját a magyar igeekötökről írta. A Glasgow-i Egyetemen doktorált, ezután az ELTE-n volt lektor. Észtil nyelvet tanított és irodalmi műveket fordított magyarról észtil nyelvre, közöttük Tóth Krisztina novelláit. A Zoom alkalmazáson keresztül, magyarul beszélgettünk új, játékos nyelvtanulási eljárásairól.

F.Gy.: Nagyon izgalmas kis látogatás volt most ez, néhány napig Magyarországon. Észtországból érkezett és a nyelvvel, az észtil nyelvvel foglalkozik. Emellett megtanult magyarul is, így adódik a kérdés, hogy miért tanul meg egy észtil magyarul – azon kívül, hogy a két nyelv egy nagyobb nyelvcsalád tagja?

L.K.: Ez nagyon jó kérdés. Amikor kisgyerek voltam a szovjet időkben, nálunk is vetítették a többi szocialista ország gyerekfilmjeit, és volt egy magyar film. Egy körfolyosós ház volt benne, meg egy család. Már nem is emlékszem, hogy mi történt pontosan, de nekem nagyon tetszett a magyar nyelv, az ahogyan hangzott és hogy semmit nem értettem.² Izgalmasnak és nagyon egzotikusnak tűnt és még emlékszem arra is, hogy volt benne valami olyan, mint „högyölörök”. Sokáig gondolkodtam azon, hogy mi lehet ez a „högyölörök”, és csak egy évvel ezelőtt jöttem rá hogy “hogy örülök”, ezt hallottam. A másik dolog, ami miatt elkezdtem magyarul tanulni, Janikovszky Éva

¹ Az interjúk a Károli Gáspár Református Egyetem támogatásával, BTK és karközi együttműködésben (KRE ÁJK, KRE BTK, KRE PK) az [Elméleti és kísérletes nyelvészeti kutatások](#) ([EKNYEK] KRE BTK 20736B800) és a [Nyelvi kompetenciák térben és időben](#) (KRE) keretében valósultak meg. Külön köszönet Reznik Zsuzsannának, aki segítette az előmunkálatokat.

² Észtországból a filmeket eredeti nyelven, szinkron nélkül vetítették, felirattal.

és Szabó Magda, mert nagyon szerettem a könyveiket. Amikor kisgyerek voltam, imádtam a Sziget-kék című művét. Hétszer vagy nyolcszor olvastam már, ez volt a kedvenc könyvem. Ezért amikor lehetőség nyílt az egyetemen, hogy tanuljak magyarul, akkor elkezdtem.

F.Gy.: Mik azok a nagyon jól megtalálhatók közös pontok, amelyekbe bele tud kapaszkodni egy nyelvtanuló? Például, ha egy észtt magyar nyelvet tanul, vagy egy magyar úgy dönt, hogy "na, akkor belevágok az észttbe"?

L.K.: Első látásra semmi köze nincs egymáshoz a két nyelvnek. De ha valaki tanulni kezdi az egyik nyelvet, akkor gyorsan rájön arra, hogy a magyar és az észtt szerkezetileg nagyon hasonlít egymásra. Mondjuk nálunk nincs annyi eset, magyarban kicsit több, nekünk csak tizenhat esetünk van. De szerkezetileg összeegyeztethető és a nyelv belső logikája is ugyanaz, hogy hogyan fejezünk ki valamit. Ezért nekem nem volt nehéz, de azért hibázok még mindig, amikor magyarul beszélek. Vannak rokon szavak, kb. száz szótó, ami ugyanaz, finnugor eredetű, nagyon ősi. Magyarban 'kéz' – észttben 'käsi' 'víz' – 'vesi', 'vér' – 'veri', és 'hal' – 'kala', és 'úszik' – 'ujub' és a többi. Egy nagyon híres észtt filmrendező-operatőr, Alar Kivilo – aki egyébként külföldi észtt, Kanadában nőtt fel – ő mondta, hogy valamikor forgatott egy filmet Magyarországon. Az itteni asszisztenssel rájöttek, hogy van egy szó, ami teljesen egybeesik a magyarban és az észttben: a 'gumimatrac'! Ez nagyon-nagyon vicces volt.

F.Gy.: Márpedig ez valószínűleg nem a közös együtt töltött sztyeppe életükből származik! Na, most már legalább tudunk egy szót biztosan észttül ez a gumimatrac! Ha már hagyományoknál tartunk. Mennyire őrzik az észttek a nyelvüket, nyelvi hagyományukat? Tehát mennyire ragaszkodnak hozzá, mennyire tudatosan figyelnek arra, hogy hogyan beszélnek, hogyan használják a nyelvüket?

L.K.: Most nálunk is van egy nagy vita arról, hogy az észtt nyelvnek milyen lesz a jövője. Vita tárgya, hogy esetleg az angol nyelv veszélyes az észtt nyelvre, illetve hogy a fiatalok már nagyon sokan tudnak jól angolul és az angol nyelv egyre inkább az élet minden szférájában ott van. Attól félnek az észttek, hogy lehet, az észtt nyelv 100 év múlva már nem lesz. Szerencsére nálunk az összes szoftver, az összes modern eszköz, pl. a telefon beszél hozzánk észttül és van több korszerű program, amit lehet használni. Nagyon jó nyelvtechnológiát fejlesztettek: eszközt a nyelvtanuláshoz, a nyelv használatához, online szótárakat, mindenféle programokat. A hagyományokat pedig nagyon is őrzik az észtt emberek ott Észttországban. Egy nagyon fejlett kis ország, mindenhol wifi van és néha lehet látni embereket népviseletben: ülnek valahol az erdő kellős közepén és laptopon keresztül intézik a dolgaikat. Ott az erdőben... Ez nagyon észttes!

T.A.: Meséljen egy kicsit munkáiról, újszerű nyelvtanulási eszközeiről!

L.K.: Írtam egy olvasókönyvet, amelynek címe „Margus, kass ja õunamoos”, magyarul *Margus macska és az almalekvár*. A történet egy fiúról szól, aki észtt, viszont Kanadában nőtt fel, nagyapja Észttországban született és emigrált a család. Amikor nagyobb lesz a fiú, Észttországba utazik. A mese azért érdekes, mert ő is ugyanúgy felfedezi az országot és a kultúrát, mint egy igazi külföldi. Nem tökéletesen beszéli a nyelvet, és így keresi a helyét egy idegen társadalomban. A történet műfaja krimi, a szöveg

egyszerű, hasznos és élvezetes. A szóhasználata az A2 szintű tanulókat is megragadja. Azt még hozzá szeretném tenni, hogy a könyvbe tudatosan beleírtam sok észrt népszokást és hagyományt, hogy ne látszódjon tananyagnak. A könyvecske végén vannak szövegértési feladatok megoldással.

Jelenleg írom a hatodik történetet és tervben van, hogy egy észrt nyomda kiadja.

Illetve, vezetek egy [honlapot](http://eesti.life/easy-uudised) (eesti.life/easy-uudised), mely az aktuális híreket tartalmazza könnyebb nyelvi kifejezésekkel, struktúrákkal. Ha esetleg ismeretlen vagy magasabb szintű szót tartalmaz a cikk, az olvasók egy hiperlinken keresztül egy tanulói webszótárhoz juthatnak el ([Sõnaveeb](#)). A portál maga angol nyelvű és azok számára készült elsősorban, akik Észtországban élnek és angolul tudnak, de még nem beszélnek elég jól észtül. A cikkek egyszerű nyelvtant és alapszavakat tartalmaznak.

Ez azért is jó, mert eddig nem volt semmi ehhez hasonló, és nagyon jó visszajelzéseket kaptam, tetszett az embereknek. Igyekszem úgy írni, hogy az élet minden oldalát érintse, például szó van „Isadepäev”, az apák napjáról, vagy arról, hogy egy új szélenergiaparkot építettek stb.

L.D.: Vannak tanulói képeslapok is, igaz? Mi a háttere ennek a módszernek?

L.K.: Részese voltam egy projektnek, amelynek a végeredményeként létrehoztunk képeslapokat, melyek észrt nyelvtanulóknak szólnak. MarkoMäetamm nagyon híres grafikus, a stílusa is nagyon klassz. Én harcoltam, hogy ő legyen, aki illusztrálja ezeket a képeslapokat, mert vicces, de nem gyerekes karikatúrastílusa van.

Összesen 24 [képeslapot](#) terveztünk, ugyanolyanok, mint egy sima képeslap, fel lehet adni postán is. Annnyiban tér el a normális üdvözlőlaptól, hogy észrt köszöntés, búcsúzás és gratuláció mellett mindenféle más témák is megjelennek, amelyek a kezdőknek hasznosak lehetnek. Így a számok, méretek, családi megnevezések (anya, apa, unokatestvér, üknagymama), egyszerű párbeszéddek, évszakok, milyen eszközökkel lehet közlekedni, hogyan rendelünk egy kávézóban.

Ami kézzel nem fogható, de igencsak hasznos módszer: a tanulmányi séta. Jár hozzá egy kis munkafüzet és vásárlás közben bele kell írni, amit épp látunk, húsféléket, zöldségeket, van benne nyelvtani rész is, mint például a többes szám jelzése, színek, kedvenc ételek és italok megírása.

A.T.: Kiknek szól a tananyag, milyen korosztálynak, milyen nyelvi szinten érdemes nekikezdeni?

L.K.: Én azt tudom mondani, hogy ezek a tananyagok, amiket én készítettem, főleg kezdőknek valók, de ez nem jelenti azt, hogy nem szól azoknak, akik már jól tudnak észtül. Szóval mindenkinek!

A.T.: Mi motiválta, hogy tananyagokat készítsen?

L.K.: Amikor Magyarországra jöttem észrtet tanítani huszonvalahány évvel ezelőtt, akkor nagyon nehéz volt a tanítványaimnak, mert nem volt semmilyen nekik szánt olvasmány. A gyermekirodalom is nagyon nehéz tud lenni. A felnőtteknek szánt irodalom szinte tele van szlenggel és archaizmusokkal, súlyos szerkezetű mondatokkal és azért kezdtem erre gondolni, hogy kellene írnom egy ilyen könyvet, amit könnyű,

élvezetes olvasni. Tulajdonképpen nagyon kreatív, ugyanakkor technikailag nem egy könnyű feladat.

A.T.: Nekem nagyon tetszik ez a kreatív oldal, ahogy a könyvecske össze van állítva. Örülök, hogy egy macska is van benne!

L.K.: Bemutatnám az ihletőt! Hermannak hívják és azért lett nekem macskám, mert ezt a könyvet írtam. Mozgékony ez a macska, nem bír Zoomon ülni, inkább szaladgálna.

A.T.: Mi a következő lépés? Mik a tervei a jövőre nézve?

L.K.: A kiskönyv és a hírportál folytatása mellett még írok tananyagokat orosz gyerekeknek, akiket tanítok. B1 szinten, ez sem kifejezetten egy tankönyv, hanem inkább játékos feladatok, melyeket az iskola falain kívül kell teljesíteni a városban. Észtországban, főleg Tallinnban nagyon sok orosz lakos van. Azt mondják a tanítványaim, hogy én vagyok az első, akivel észtül beszélnek, mert a többiekkel oroszul vagy angolul. A jövőben hasonló kreatív tananyagokat szeretnék készíteni.

R.Zs.: Nagyon kíváncsian várjuk az újabb ötletes és találmányos nyelvtanulási módszereket!

